

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Til Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Vår ref.:
14/2054- 1- EKN

Deres ref.:

Dato:
31.10.2014

Høringsuttalelse fra Likestillings- og diskrimineringsombudet vedrørende NOU 2014:4 Enklere regler – bedre anskaffelser

Likestillings – og diskrimineringsombudet (ombudet) håndhever diskrimineringsforbudene i lovverket, gir veiledning og er en pådriver for likestilling, mangfold og et samfunn for alle. Ombudet har også tilsynsansvar for FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), som ble ratifisert av Norge 3. juni 2013.

Ombudet mener:

- Samfunnets ressurser bør brukes på en mest mulig effektiv måte, og da må det stilles krav om universell utforming ved offentlige innkjøp.
- Manglende universell utforming påfører samfunnet ekstrakostnader til særløsninger, utgifter pga. lavere samfunnsdeltakelse generelt og i arbeidslivet spesielt.
- Anskaffelser som ikke er universelt utformet innebærer som den store hovedregel lite effektiv bruk av fellesskapets midler.
- Virkeområdet for loven om offentlige anskaffelser er ikke sammenfallende med Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og plan- og bygningsloven.
- Å fjerne krav til universell utforming fra loven om offentlige innkjøp, vil innebære en svekkelse av rettigheter, dvs. samsvare dårlig med

diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og konvensjonen om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne samt dempe utviklingen i Norge når det gjelder å oppnå universell utforming.

Generelle kommentarer knyttet til universell utforming og offentlige anskaffelser i NOU 2014:4

Samfunnsøkonomi

Likestillings- og diskrimineringsombudet stiller seg kritisk til flertallets forslag i NOU 2014:4 om å fjerne bestemmelsen om universell utforming som krav ved utlysning av offentlige anskaffelser, som gjelder i dagens lovverk.

Norske myndigheter er en viktig markedsaktør og bør forvalte sin markedsrett med fellesskapet skattemidler slik at det kommer fellesskapet til gode og kan benyttes av flest mulig i befolkningen.

Ombudet deler mindretallets oppfatning i kap. 9.4.3 s. 71:

Mindretallet vil likevel påpeke at det er nødvendig at begrepet effektiv ressursbruk gis en samfunnsøkonomisk faglig riktig ramme, slik at effektiv ressursbruk vurderes ut fra de totale kostnadene og gevinstene for både oppdragsgivere, leverandører og brukere eller mottakere av ytelsene som anskaffes. Disse faktorene må samtidig ses i en større samfunnsmessig sammenheng. Effektiviteten av en offentlig anskaffelse kan ikke vurderes ved å se isolert på enten offentlig pengebruk, næringslivets interesser, varen eller tjenestens kvalitet eller mottakerens interesser.

Ombudet vil her vise til Deltasenteret i deres publikasjon Universell utforming i offentlige anskaffelser: *Ved å ta høyde for universell utforming i planleggingsfasen kan det spares betydelige midler i forhold til å bygge om eller tilpasse produktet i ettertid. Hensynet til universell utforming må inngå som et element i alle fasene av en offentlig anskaffelsesprosess*

(http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Bufdir/Deltasenteret/Publikasjoner/IS-1346_Universell_utforming_i_offentlige_anskaffelser.pdf)

Mange land har de senere år gått i retning av å styrke krav om tilgjengelighet og universell utforming gjennom forvaltning av det offentliges markedsrett. Vi vil her vise til EUs direktiv 2014/24/EU og i USA der man også benytter offentlige anskaffelser som redskap gjennom Americans with Disability Act-lovgivningen og lovfestede føderale standarder.

Forholdet til annen norsk lovgivning

Det er ikke riktig som utvalget påstår at det er tilstrekkelig å vise til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (dtl) eller plan- og bygningsloven (pbl) for å sikre universell utforming av produkter og tjenester i offentlige anskaffelsesøyemed. Verken dtl eller pbl stiller krav til at arbeidsutstyr og produkter, inklusive IKT, på arbeidsplassen er universelt utformet. Arbeid og utdanning er ikke en del av bestemmelsen om universell utforming av IKT i § 14, og arbeid er heller ikke omfattet av § 13 om generell plikt til universell utforming. Lov om offentlige anskaffelser er i dag den eneste loven man kan henvise til når det gjelder universell utforming av IKT for læresteder og arbeidsplasser. Å fjerne krav om universell utforming vil svekke muligheten for personer med nedsatt funksjonsevne til likeverdig tilgang til arbeid og utdanning, siden IKT er et sentralt verktøy på nær sagt alle undervisningssteder og arbeidsplasser.

Konvensjonen om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Konvensjonen om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne som Norge ratifiserte juni 2013 stiller sterke krav til tilgjengelighet. Dette innebærer både å ta alle hensiktsmessige tiltak i bruk, slik som lovgivning, jf. artikkel 4 1a), og å sikre full tilgjengelighet på alle samfunnsområder jf. artikkel 9 som omhandler tilgjengelighet

I april 2014 leverte FN komiteen for CRPD sine General Comments for å tydeliggjøre bestemmelsene i artikkel 9:

25. The Committee is concerned that rules pertaining to accessibility in buildings are not adhered to, and notes that public procurement procedures are not used to fully foster accessibility.

26. The Committee recommends that the State party ensure that municipalities and local authorities are sensitized about the accessibility principle, with a view to aligning relevant local and regional laws, such as building and planning codes, in accordance with article 9 of the Convention; that they have the necessary funding and guidance to monitor, evaluate and secure full accessibility to buildings; and that the reasonable accommodation needs of persons with disabilities are integrated in municipal planning as appropriate. The Committee further recommends that accessibility requirements be systematically included in all public procurement agreements.
(...)

32. As part of their review of accessibility legislation, States parties must also consider their laws on public procurement to ensure that their public procurement procedures incorporate accessibility requirements. It is unacceptable to use public funds to create or perpetuate the inequality that inevitably results from inaccessible services and facilities.

Public procurements should be used to implement affirmative action in line with the provisions of article 5, paragraph 4, of the Convention in order to ensure accessibility and de facto equality for persons with disabilities.

(http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en)

Ombudet finner det kritikkverdig om Norske myndigheter velger ikke å følge opp de krav FN- konvensjonens komite forventer at realiseres og overser de virkemidler som foreslås benyttes.

Konklusjon

Likestillings- og diskrimineringsombudet vil støtte mindretallets innstilling i kap. 28.4.3: *Etter mindretallets vurdering må et minimumsregelverk inneholde bestemmelser som stiller krav om ivaretagelse av sosiale hensyn og miljøhensyn, inkludert livssykluskostnader og universell utforming.*

Vennlig hilsen

Guri Hestflått Gabrielsen
Avdelingsleder

Eli Knøsen
seniorrådgiver